

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Henrici Canisi[i] Noviomagi, Belgæ, Jn Academia
Ingolstadiensi SS. Canonum Profess. Ordinarii & Primarii,
Opera Quæ De Ivre Canonico Reliqvit**

Canisius, Heinrich

Coloniae Agrippinae, 1662

In Tit. VII. De Hæreticis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62169](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62169)

4. Et quid si eorum mancipii quis velit fieri Christianus.
5. Pœna ministrantium arma Iudæis.

Continuationis ratio est, quod peccent etiam in Deum ejusque religionem tam Judæi, id est, qui veteri Testamento mordicus inhærent, quam Sarraceni, qui ab Agar Abrahami ancilla & Ismaele ejus filio habentes originem, impium Mahumeti popularis sui dogma, in Alcorano tamquam religionis suæ regulam descriptum, amplectuntur.

2 De his, ne societatem fidelium inficiant, multa præcepta hoc Tit. traduntur; quod scilicet neque Christianos servos habere possint, nec publicis & civilibus officiis præfici, *cap. Mulorum 2, & cap. Iudæi 1.* quod, ut noti sint atque evitentur, peculiarem & peregrinum habitum gestare debeant, *cap. In nonnullis 15, h. tit.* quod nec novas synagogas extruere, nec in die Parasceves, quando solent deridere Christianos, ostia vel fenestras apertas habere possint, *cap. 2, 4, & 7, hoc tit.* quod, si tempore belli quispiam Christianorum cum Sarracenis commercium habeat, aut illis arma subministret, ipso jure sit excommunicatus, *cap. Itaque quorundam 6, & c. Quod olim 12, h. tit.*

Cæterum si quis gratiâ prædicandi Evangelii, ut convertantur, ad eos divertat, vel etiam ut captivos Christianos redimat, laudem promeretur & indulgentiam, *cap. Quam sit laudabile 10, cum c. seq. h. tit.* Quamvis alias, cum Ecclesia non judicet illos, qui foris sunt, nec unquam intraverunt aut nomen dederunt, ad fidem suscipiendam non sint cogendi, *c. Sicut Iudæi 9, h. tit.*

Illud etiam in odium Iudaismi constitutum est, ut, si quis superstitionem peccatus ex ipsorum servis sive mancipiis velit fieri Christianus, cogantur illum dimittere pro duodecim tantummodò solidis, etiam si multo cariori pretio sit emptus, *c. 1, h. tit.* Præterea in *Clem. unica h. tit.* interdicitur Sarracenis, ne aut Mahumeti nomen publicè invocent, aut ipsius sepulchrum, uti consecraverunt, pergant invisere.

Postremò in *Extravag. communib. cap. 1, h. tit.* arma ipsis administrant, non solum excommunicantur, sed & infames efficiuntur & captivitatem servi; immò, bonis ipsorum Fisco addictis, tam activè quàm passivè testamenti factioem amittunt. Quæ tamen omnia cessant, si infidelis sit Christianus, quo casu eadem conditione, quæ cæteri, debet frui, *c. Dignum arbitantes in Extravag. com. hoc tit.*

IN TIT. VII. DE HÆRETICIS.

Canf. lib. III. tit. XV.

SUMMARIA.

1. Hæretici qui, & qualiter puniantur.
2. Quid si respicere velint.
3. Remedia ad divertendum malum hæresios.
4. Inquisitores hæretica pravitatis.
5. Principes seculares etiam hæresim impedire tenentur.

1 Graviter admodum in Dei religionem peccant hæretici, id est, qui fidem Catholicam, quam semel professi sunt, vel pro parte deseruerunt, pravamque opinionem ab Ecclesia damnatam pertinaciter tuentur, quod hæreticum non tam error efficiat, quàm pertinacia, *can. Hac est xxiv. quæst. 1, can. Qui in Ecclesia, xxiv. quæst. 1.* Hoc genus hominum, cum Reipublicæ sit perniciosissimum, diris admodum pœnis iactantur sacri Canonis. Nam si sint Ecclesiastici, præterquam quod beneficia sua ipso jure amittant, *cap.*

Ad abolendam 9, hoc tit. & bona ipsorum Fisco applicentur, *cap. Vergenti 10, h. tit.* etiam Ordinibus sacris privantur, ac deinde degradari brachio seu Curie sæculari traduntur puniendi, *c. Excommunicamus 13, h. tit.* Si verò laici sunt, similiter afficiuntur supplicio, bonaque ipsorum Fisco non Ecclesiæ, sed sæculari applicantur, *d. cap. Excommunicamus & damnati;* etiam si Catholicos habeant filios seu hæredes, quod, ut ait Pont. in *d. cap. Vergenti,* ipsemet Deus filios frequenter pro delicto parentum puniat, pœnâ nimirum temporalis, non æternâ, juxta illud, *Filius non portabit iniquitatem patris,* nempe quoad pœnam æternam: qua de re & quàm justa sit hæreticorum punicio, qui promittendo fidem in baptismo jurisdictioni & correctioni Ecclesiasticæ sese subjecerunt, Judæis in eo dispares, videre licet apud Covar. *lib. 2. Variar. Resolut. c. 8, 8, & 10.*

Prædicta autem ita se habent, si quis perversam opinio,

opinione dicto, facto, vel scripto editam sine spe emendationis pertinaciter teneatur. Nam si recipere velit, quamvis vinculo excommunicationis intricatus maneat, supplicio tamen non periunde afficitur. Et hoc est, quod scriptores nostri dicunt; quod, cum multiplices sint pœnæ, quædam indifferenter omnes omnino hæreticos, ipsorumque fautores ac receptatores sequantur, & involuunt, nimirum pœna excommunicationis, *dist. cap. Excommunicamus & credentes, c. s. que autem, cap. Ve officium eod. tit. lib. 6.* cui etiam respiscetes tantisper maneat obnoxii, donec à summo Pontifice, vel substituto, cui eam potestatem fecit, fuerint absoluti. Quosdam verò pœnas illis tantummodo indigi, qui sunt obstinati, suumque errorem corrigere non volunt, ut ultimum supplicium, quod respicientibus saltem remittitur. Nisi forte post abjuracionem erroris fuerint in hæresim relapsi, quo casu quidem non denegabitur illis viaticum, id est usus sacramentorum pœnitentiæ & Eucharistiæ, sed tamen Curia seculari traduntur puniendi, *cap. Super eo eod. in 6.* tamquam si interfit Resp. ut crimen tam noxium & iteratò commissum propter exempli perniciem severè puniatur. Quosdam denique pœnas esse dicunt, de rigore quidem omnibus infligendas, sed tamen quæ misericordiâ quadam possunt remitti, ut bonorum confiscatio, beneficiorum & officii amissio, *can. Convententibus l. q. 7, c. d. c. Vergentis, in verb. ut nec ad eos bona eorum ulterius revertantur, nisi ad cor redeuntibus & abnegantibus hæreticorum consortium misereri aliquis voluerit.*

§ Cæterum quoniam ab hæresi maximum imminet contagii periculum, sacri Canones ad illud divertendum multa salubriter constituerunt. Ac primò quidem, ut passim non legantur, hæreticorum libros & scripta damnant, *c. Fraternitatis 4 h. t. c. Damna apud sup. De summa Trinit. nec permittunt laicis, ut unquam aut concionentur, c. Cum*

ex inuncto 12, c. Sicut 14, h. tit. aut publicè privatimve de fide disputent, c. Quicumque & inbibemus eod. tit. lib. 6. Quinimò & Ecclesiasticis minus hoc interdicit, donec vel à S. Pontifice vel ab Episcopo diœcesis peculiariter fuerint admissi, *d. c. Excommunicamus & quia verò. † Ubi ulterius, in 4 §. aduicimus,* sub pœna depositionis mandat Archiepiscopis & Episcopis, ut saltem semel in anno provincias suspectas visitent, atque in illis tres vel plures idoneos viros substituunt, qui, perferutatis subditorum moribus, si quos suspectos inueniant, ad Antistitem deferant, ut vel hæresim abjurent, vel ab illa sese purgent; vel, si id nequeant, pœnas illas subeant, quarum mentio fit in *d. c. Excommunicamus & credentes,* præsertim si per annum obsolescant in excommunicatione, absolutionem non impetrando. Verum ut dicti Inquisitores hæreticæ pravitatis liberi sint à metu irregularitatis, memores esse debent cautionis expressæ in *c. Novimus expedire inf. De verb. signif. ut nempe dum tradunt hæreticos, Judicem læcularem rogent, ne mortem inferat, aut membri mutilationem. Modum etiam & formam abjuracionis videre licet in *can. Ego Berengarius dist. 2, De consecrat.**

Porro non solum Ecclesiasticis Prælati inungit Pont. ut ipsi per se hæresim impediunt, sed etiam Principum sæculi operâ urantur, eosque, si opus est, per censuras Ecclesiasticas ad hoc cogant, *d. c. Excommunicamus & moneantur.* Qui si id fortè reculent, aut se id facturos jurare non velint, statim excommunicantur, ac ipsorum Provincia interdicto subijcitur, *c. Ad abolendam 9, §. statuimus h. t.* Cum interim ex aduerso Catholici, qui, crucis adsumpto charactere, ad hæreticorum exterminium sese accingunt, eadem gaudent indulgentiâ, id est omnium peccatorum, quâ fruuntur illi, qui pro subsidio ad terram sanctam proficiscuntur, *d. c. Excommunicamus & Catholici.*

IN TIT. VIII. DE SCHISMATICIS ET ORDINATIS AB ILLIS.

Canis. d. lib. III. tit. 15. §. 1. & 2.

SUMMARI A.

1. Schismatici qui dicantur.
2. Pœna Schismaticorum.

Schisma quoque ad Dei pertinet injuriam. Et quidem si laxè velimus loqui, ut Schisma sit crimen, quo quis seipsum separat ab unitate Ecclesiæ, omnis etiam hæreticus erit schismaticus, licet non vice versâ. Sed propriè hæc vocan-